

OBSAH

- ▶ 1 Úvodník
- ▶ 5 Inspirovna
- ▶ 8 Jak jsme se stali kolonií
- ▶ 9 Ilona Švihlíková v Mostě
- ▶ 10 Farma Sasov
- ▶ 11 Výzva ke spolupráci
- ▶ 13 Sociální bydlení
- ▶ 14 Jak to dělá ARUP
- ▶ 18 Tiráž, kontakty

Svoje připomínky, názory, komentáře, prosím posílejte na tuto e-mailovou adresu:

zpravodaj-az@seznam.cz

(LISTOPAD 2016)

JEDNO PODZIMNÍ ZASTAVENÍ NAD 17. LISTOPADEM

Se 17. listopadem jsou spojena dvě významná výročí našeho státu. Zatímco nad 17. listopadem 1939 panuje ve společnosti vcelku shoda – krom rozporů ohledně navrácení Mezinárodního dne studentstva mezi svátky, připomínky 17. listopadu 1989 jsou značně, zásadně odlišné.

Ve 2. polovině 80. let přitom po změně toužila většina společnosti nespokojená s přežíváním normalizačního modelu socialismu v čase, kdy Sovětský svaz nastoupil cestu přestavby a glasnost odkrývala omyly, chyby, zneužití i zločiny dosud šuškané jen neveřejně. Většina občanů v prvních měsících po listopadu si dle průzkumů veřejného mínění přála nadále socialismus či třetí cestu a jen pár procent kapitalismus.

KRITICKÝ POHLED

Výsledek po 27 letech je jiný. Václav Klaus a ODS (za tichého souhlasu ČSSD a KDU-ČSL) se dali cestou tržního hospodářství bez přívlastků a odmítli jinak v jiném a pro mnohé vzor Německa a jeho sociální tržní hospodářství. Výsledek v ekonomice: většina velkých podniků (Škoda, ČKD, Poldi, NHKG, různé TOS a ZTS, Slovnaft, Jawa, ČZ, Sklo Union atd.) byla rozbita (třeba pomocí vynálezu tunelování), nemalá část zanikla, vyklidily domácí a zahraniční pole finalistů zboží a dodavatelů investičních celků. Zbytek velkých firem takřka všechen přešel do rukou zahraničních vlastníků, kteří dividendy vyvádějí pryč a někdy

zde ani neplatí daně – odhady každoročních odlivů již přerostly třetinu státního rozpočtu. Vyrostlo sice mnoho malých a už i středních firem, vesměs však jako subdodavatelé zahraničních koncernů a jen pár je finalisty, navíc se opět mezi nimi najdou tací, kteří přenesou sídlo do daňového ráje. Výsledek ve školství a kultuře: sice polovina mladých vysoké školy navštěvuje, ale nemalá část z nich nestuduje, nýbrž tam přečkává na vydání (zakoupení) diplomu. Počet divadel, herců, zpěváků

desetiletý propad reálných mezd a bezmála dvacetiletý propad reálných důchodů, pokles porodnosti a sňatečnosti, růst rozvodovosti. Naděje dožití právě narozených sice o šest let narostla, ale to je vykonstruovaná naděje, nikoli realita. Výsledek politický: z vazalského postavení všešlého z vděku za osvobození přešla republika do vazalství z vlastní vůle, přičemž otvory pro tuto cestu jsou dva – Washington a Brusel. Ne proto, že republika byla

proti vůli většiny jak Čechů tak Slováků rozdělena na dvě, že by každá měla svůj, nikoli, oba otvory platí pro obě části. Jestliže se před listopadem marně čekalo 20 let na naplnění ústavy zřízením ústavního soudu, nyní už čekáme čtvrt století, až soudobí demokraté přijmou zákon o celostátním referendu. Vojáci ČR a SR vyražejí na zahraniční válečné mise, mediálně nazývané naopak mírové, již v plné pol-

ním ústavního soudu, nyní už čekáme čtvrt století, až soudobí demokraté přijmou zákon o celostátním referendu. Vojáci ČR a SR vyražejí na zahraniční válečné mise, mediálně nazývané naopak mírové, již v plné pol-

VÝSLEDEK SOCIÁLNÍ: TISÍCE MILIONÁŘŮ A DESÍTKY TISÍC BEZDOMOVců.

a dalších umělců vzrostl, ale kvantita se do kvality nepřeměnila, viz mezinárodní ocenění a reprízovanost předlistopadové tvorby. Výsledek sociální: tisíce milionářů a desítky tisíc bezdomovců, statisíce exekucí, skoro

► Setkání 17. listopadu v Betlémské kapli, kde vystoupili mj. Jan Schneider, Vladimíra Dvořáková, Radim Valenčík, Marie Neudorflová.

ní parádě, nikoli coby poradci, jak bylo praxí dříve. Pro občany už nejsou překážkou v cestě do světa pasy, víza a devizové přísliby, jen jejich peněženka. Taktéž získali svobodu projevu, leč jim zase noví mocní obsadili veřejnoprávní média, takže projevy, texty a demonstrace nedostávají váhu, o níž snili.

Suma sumárum: úspěšní a ka-louskovsky úspěšní na listopad 1989 nedají dopustit, těch zbylých 99 % má náhled méně či více kritický, někteří až zatracující. Po pádu otrokářství a nevolnictví tolik lidí a s takovou nostalgií k minulosti nevzhlíželo, jako nyní k předlistopadové době.

► Demonstrace Klárově, kde vystoupili mj. Lenka Procházková, Ivan David, Marek Obrtel, Jaroslav Foldyna, či Jan Korál

UKRADENÁ REVOLUCE

Sametová revoluce se zařadila do fronty všech dosavadních revolucí – ukradených. Odcizených svým hybatelům novými politickými špičkami, které dříve či později si začaly hledět svého osobního prospěchu více, než potřeb a zájmů lidí, které se jaly po získání moci reprezentovat. Vzhledem k opakování jevu jde tudíž o věc zákonitou pro daný vzorec revoluce. Je zřejmé, že tak skončí i všechny další revoluce a převraty, pokud hybatelé

změny hned v zárodku nezavedou systémová opatření proti krádeži moci. Určitě nestačí spoléhat na morálku nových reprezentantů. Pokud nebude její uchování podpořeno systémovými kroky, tak je opojení mocí semele jako drtivou většinu předchůdců a bude čas na nové revolucionáře.

Ovšem vymyslet vzorec, jak se vyhnout ukradení revoluce, znamená poznat minulost. Důkladně, analyzovat ji, odlišit dobové, jedinečné, vedlejší od obecného, podstatného.

Česká levice ještě neanalyzovala léta 1948-89, takže sotva může pomýšlet na kolikování další cesty. Tím spíš, že kvůli své neschopnosti tím vydala mladou generaci napospas ideologickým dezinterpretacím pravice a ponechává v tápání generaci střední a v omylech, iluzích a předsudcích generaci starších. Ještě nepohlédla na tu dobu okem let následujících, aby kriticky posoudila, co bylo dobré, nadčasové,

co je třeba rozvíjet, a co byl omyl, chyba, zločin. Dodnes mnozí nepochopili, že moc jim neukradl Západ, ale že ji sami prošustrovali, svou hloupostí i nemorálností. Že sice všem zajisti-

li důstojné naplnění základních potřeb, ale neteční zůstali k jejich vyšším, nadstavbovým potřebám a zájmům, které lidi díky úspěchům socialismu tížily více než (ne)jistota zaměstnání, bydlení, péče o zdraví ap. Zklamali své spoluobčany, ztratili levicovou autenticitu, nadřadili svá křesla a benefity nad potřeby a zájmy občanů, ztratili

faktickou demokratickou legitimitu. Proto o moc přišli. Běžní občané však přišli o mnoho víc, viz výsledky polistopadového vývoje. Chvályhodné je, že převládá rozum a nedošlo na krev. To pozvedá jakešovské vedení nad gottwaldovské, které si ruce krví potřísnilo a pošpini- lo věc levice už navždy. Intrika Západu sice může vysvětlovat motivaci k odstartování čistek 50. let, ale nijak neomlouvá

**GOTTWALDOVSKÉ VEDENÍ SI
POTŘÍSNILO RUCI KRVÍ
A POŠPINILO VĚC LEVICE.**

rozsah, průběh a tresty. Chce-li se tudíž česká levice vyrovnat s listopadem 1989, musí se nejprve vyrovnat se svojí ještě mnohem starší minulostí.

**NETOLERANCE A
NEVRAŽIVOST NA VZESTUPU**
Nenávist, kterou tehdy moc svým oponentům opětovala a užila i vůči oponentům vy-

fabulovaným, dodnes nese hořké plody včetně zášti druhé strany. A nenávisti je dnes opět dost a nejen v ČR. Už ji neservírují stalinisté, ale strany a lidé znesváření kvůli migraci, islamistům a islámu, kvůli rozčarování z polistopadového vývoje, zklamání z EU a NATO, kvůli odtržení „elit“ od běžných občanů, kvůli politickým podvodníkům, mediálním lžím, kvůli ataku soukromých korporací na instituci (demokratického) státu. Nespokojenci buší i do demokratické skořápky vytunelované moci, neakceptují už ani volební výsledky, jejich davy směřují k majdanům.

Nenávist prostoupila i letošní 17. listopad a potvrdil se tak trend let předešlých. AZ se spolu s dalšími partnery ze SPaS nedaly cestou měření sil s pro/proti-zemanovskými/islamskými/havlovskými/sluníčkářskými uskupeními. Uspořádali jsme na popud spisovatelky Lenky Procházkové v Betlémské kapli setkání kultivující ducha malou moderní encyklopedií vybraných slov od odvahy přes přátelství po pokoru. Navázalo na ni vzpomínkové shromáždění

na Klárově, které díky více než čtvrt tisícovce účastníků bylo asi třetí nejmasovější ten den, leč i tak „uniklo“ pozornosti mainstreamu – nemínili jsme totiž výročí nijak hrotit.

Netolerance, nevraživost se však množí a jsou vědomě a nevědomě podporovány. Není však nutno na hrubý pytel dávat stejně hrubou záplatu. Třeba s pytlek jinak zacházet. Energii a škodolibost chystanou na hrubé záplatování je záhodno užít a přeměnit v důvtipnou odpověď na aroganci, aby zlá vůle, frustrace, předsudky natrefily na zrcadlo, vybily se ve slepé uličce, ocitly se v neodbalkách před oponou. Není to běh na dlouhou trať, je to – viz stíny stalinistických procesů – dřina na furt. Vymýšlet, jak zlo v lidech umenšovat, neškodně vybíjet, přesměrovávat. A při setkání s hnojometem se sám ovládat a nepodlehnout vábení oplácení.

PĚSTOVAT SVÉ OBČANSTVÍ

Naše země nepotřebuje jen více dálnic, bytů, fabrik, pracovních míst, prodejen, peněz, hřišť, filmů, národních parků,

více smluv, obchodů, fúzí, jednání, přestávek, volného času.... Potřebuje zejména intelektuálně a mravně kvalitnější občany. Kteří budou (chtít) více vědět, lépe věci promýšlet, nebudou se bát zodpovědnosti, nebudou (ani chtít) krást a lhát, kteří si budou (chtít být) partnery. Lidi k tomu lze vychovávat, učit, ale pod kůži to dostanou jen praxí. Občané přínosní vlasti, zdatní vlastenci vyrostou jen občanskou prací. Veřejná správa, firmy a občanská sdružení musejí lidem dávat možnosti osobního růstu v úlohách, v rozhodování, v zodpovědnosti. V participaci na řízení veřejné správy i firmy, v politické a ekonomické demokracii.

Před 27 lety statisíce Českoslováků nespokojených se stavem společnosti vyšlo do ulic. Sametově vyměnili vládcy a na sametu i usnuli. Probudili se po

► U mikrofonu politoložka Vladimíra Dvořáková

letech na hrubém pytli. Hledají pachatele záměny revoluční pravdy a lásky za porevoluční lži a nenávisti. Aby ho ale dopadli, musejí nejprve začít u sebe – průběžně pěstovat své občanství, uchovávat zájem o věci veřejné, tříbit chápání společných potřeb a zájmů, posilovat schopnost je kvalifikovaně řešit a odhodlaněji nést za to zodpovědnost. Je to na furt, aby nikdo občanům už jejich moc neukradl, aby jejich ideály neposkrvnil krví, aby příští generace přebírala štafetový kolík z ruky do ruky a ne aby hledala, která krysa si z něj udělala pišťaličku. ◀

Karel Růžička

MÍSTNÍ MĚNA V ČESKU: KŘIŽÁNKY!

Zajímavé řešení kompenzace vyššího obecního zdanění bylo představeno na výroční konferenci zdravých měst.

Slyšeli jste někdy o Křižánkách? Teď možná uslyšíte častěji. Je to nevelká obec (necelých 400 obyvatel), která leží v okrese Žďár nad Sázavou na horním toku řeky Svratky a představuje historickou zemskou hranici mezi Čechami a Moravou. Dělá všechno, co

správná obec má, stará se o své obyvatele od mládí (mateřská škola) až do stáří (virtuální univerzita třetího věku), ale navíc chystá něco, o čem se v českých „anarchistických kroužcích“ (přesně řečeno mezi fanoušky alternativní a demokratické ekonomiky) jen vášnivě přeme

nebo jen sníme: zavádějí místní měnu. Inspiraci mají křižánecky ze sousedního Rakouska – wörgl, chiemgauer aj.

Měli pro to více důvodů, z nichž asi tím hlavním je velký počet neobydlených domů, čemuž chce zastupitelstvo obce bránit tím, že razantně zvýšilo daň z nemovitostí. Aby to však bylo pro poplatníky snesitelnější (a politicky průchodnější), dostanou v hodnotě, o kterou se daň zvýšila, zvláštní obecní poukázky. To je ta místní měna, kterou se dá platit v místních podnicích – v obchodě, restauraci, obecní kavárně nebo u několika zapojených řemeslníků.

Další způsob „emise“ místní měny má podobný účel: také ten, kdo odvede obci zákonný poplatek z rekreačního pobytu, dostane v týchž poukázkách nazpět 2/3 jeho hodnoty.

Držíme osvětlenému starostovi J. Sedláčkovi palce a o dalším vývoji této vpravdě průkopnické aktivity (v podmínkách ČR) budeme čtenáře našeho Zpravodaje informovat.►

VŠEM POZITIVNÍM DEVIANTŮM!

Poslední dobou se roztrhl pytel s dobrými zprávami z obcí a regionů. Doslýcháme se o případech, kdy se někomu něco podařilo, co by mohlo povzbudit k následování. Aby to nebyly jen zprávy z druhé ruky, otevíráme tento koutek se samoobslužnou inspirovnou (podle vzoru poradna). Napište nám o událostech z vašeho okolí, které stojí za zaznamenání a obsahují zkušenosti využitelné i jinde. Informujte nás o ostrůvcích pozitivní deviance, ať se náka za šíří!◀

ZDRAVÁ MĚSTA INSPIRATIVNÍ
O Křižánkách a mnoha dalších místních iniciativách jsme se dozvěděli na národní konferenci zdravých měst, která proběhla 1. prosince v pražském hotelu Jalta.

Globální inspiraci představovaly globální Cíle udržitelného rozvoje (SDG) a místní akce byly dokladem, že všude lze pomoci k lepšímu světu něčím konkrétním.

Všechna zdravá města jsou na cestě k udržitelnosti a na měření toho, jak jsou daleko, mají novou metodiku. Každý si ji může prohlédnout na adrese <https://www.zdravamesta.cz/index.shtml?apc=r2206884t> – a pak i případně využít, samozřejmě.

Nejzajímavější byla Národní přehlídka MA21, kde jsme znamenali i nápad z Křižánek. Podívejte se na další zajímavé příklady a omluvte stručnost, byla to smršť, která se nedala lépe zachytit (pro jistotu ještě zkratky – UR je udržitelný rozvoj, ASZ je Agentura pro sociální začleňování, MA21 je místní Agenda 21, ÚPD je územně plánovací dokumentace):

► **Kopřivnice:** výsledkem úsilí

o udržitelný rozvoj je, že – měřeno empiricky – občané jsou spokojenější, a to ve všech věkových a sociálních skupinách. Město má dlouhodobě dobrou domluvu, ba přímo spolupráci s místními průmyslovými podni-

ky. Ty se například účastní jednání městské rady pro rozvoj lidských zdrojů (klub samotných podnikatelů se moc neosvědčil).

► **Vsetín:** politická reprezentace se dohodla na zachování jediné (!) herny ve městě. Z podnětu občanů bude tato umístěna v Lidovém domě, což rovnou synergicky přispěje k jeho dlouho odkládané rekonstrukci – provozatel herny totiž na rekonstrukci přispěje.

► **Chrudim:** už mají schválenou strategii adaptace na klimatické změny. Město nově spolupracuje s

geoparkem Železné hory, a to zejména v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Zavádění výchovy k udržitelnému rozvoji museli zpočátku napomoci zcela přízemním způsobem, totiž finančními premii ve výši až 10 000 Kč.

► **Litoměřice:** (spolu-)založily síť energetických manažerů obcí, měst a městských částí. Pořizují pro potřeby města 10 elektromobilů, 10 elektrokol a 4 hybridní auta. Zpracovaly metodiku školených fór.

► **Jihlava:** před schválením je výjimečná strategie pro kulturu, volný čas a cestovní ruch, je v ní asi 1000 člověkohodin práce. Je výjimečná průmětem do ÚPD, a to ve 4 částech: mapování infrastruktury (stav a potenciál), veřejných prostorů pro kulturu, spojnic kulturní infrastruktury (centra/hlavně kultura s periférií/hlavně bydlení) a míst paměti (jevy do územně analytických podkladů a náměty pro zadávání územních studií a regulačních plánů).

► **Jilemnice:** urbanistická studie dotvoření a zútulnění sídliště (kde žije asi 1/3 obyvatel)

► **Kraj Vysočina:** intenzivně a dlouhodobě se věnuje zdravotně preventivním aktivitám, teď mají program Zdraví 2020. Jedenkrát za dva roky pořádají krajské veřejné fórum.

► **Praha 8:** participace v různých oblastech, lidé si na ni postupně zvykají. Úředníky překvapilo malé zapojení zastupitelů – jen asi 1/4 z nich se aspoň jednou objevila na veřejném projednání. Úřad má asi 400 e-mailových adres jednotlivých občanů, asi 200 spolků a také mnoho bytových družstev hlavně ze sídlišť.

► **Dačice:** mladí se zapojují, začalo to kritikou programu kulturního vlivem na kulturní středisko, teď už mají nejen kulaté stoly, ale i zastupitelstvo mladých (zapojeny 2 ZŠ a gymnázium), které vede starosta den po skutečném zastupitelstvu. Zkrácený program skutečného (cca 15 bodů z 50) dostanou předem.

► **Valašské Klobouky:** pro podnikatelský inkubátor rekonstruovaly brownfield a v jeho rámci vybudovaly i nové náměstí (bez aut, pro pouliční kulturu). ◀
Jiří Guth a Zbyněk Fiala

HAVLÍČKŮV BROD ŽIJE

O krašlovací spolek Budoucnost vznikl v Německém Brodě v roce 1886. V roce 1889 jeho členové založili park Budoucnost, osázeli ho postupně desetitisíci stromů a křovin, po válce v roce 1919 ho pak v souvislosti s ukončením činnosti spolku předali městu.

V roce 2010 skupina nadšenců v Havlíčkově Brodě činnost okrašlovacího spolku Budoucnost obnovila. Iniciativa byla

reakcí na brutální přestavbu náměstí, které bylo zbaveno zeleně a v duchu betonové euromódy přestavěno do podoby „apelplatzu“. Navázání na činnost původního okrašlovacího spolku bylo zcela v intencích, neboť tyto spolky vznikaly v druhé polovině XIX. století poté, kdy vývoj armádní techniky učinil městské hradby neúčinnými – ty začaly být odstraňovány a uvolněné prosto-

ry (často již uprostřed měst!) zhusta odstartovaly spory mezi „okrašlovači“, kteří prosazovali městskou zeleň, a developery, kteří chtěli lukrativní pozemky vydatně zhodnotit. Městskou zeleň v současné době podporují i exaktní měření, které shledávají zazeleněná náměstí v horkém létě chladnějšími, po celý rok pak ne tak suchými (mají i jistou kapacitu vodu zadržet, aby po dešti bez užitku neodtekla), méně prašnými, méně hlučnými. S tím souvisí i sociální aspekt, neboť kamenná náměstí nejsou tak přívětivá a nepodněcují k pozastavení a společenskému kontaktu.

NÁVŠTĚVA VÁCLAVA KLAUSE ML. Činnost Okrašlovacího spolku Budoucnost (jejímž mottem je „okrašlování fyzické i duševní“) (<http://www.budoucnost-hb.cz/>) je dána ideou dlouhodobé udržitelnosti a postupně se vyvinulo následující každoroční schéma.

Na jaře, ve výroční den založení spolku (shodou okolností jde o státní svátek 8.května, den volna, kdy se v Havlíčkově Brodě přímo v parku Budoucnost konají oblíbené Trhy řemesel)

pořádáme v altánku, uprostřed parku, nad rybníkem Hastrman, promenádní jazzový koncert (začínali jsme s Originálním jazzovým synkopickým orchestrem, poté již pětkrát nám hrál vysočinský TATA BAND), k tanci instalujeme i malé pódium.

Na podzim pořádáme Veřejnou rozpravu na téma, týkající se města a jeho rozvoje, úlohy městského architekta, konkrétních kroků „revitalizace“ parku Budoucnost, vztahu města a řeky – a naposledy jsme

přivítali Václava Klause ml. v rozpravě na téma důležitosti všeobecného vzdělávání, včetně výuky matematiky a otázky vhodnosti školní výuky šachů.

SBÍRKA EPIGRAMŮ

Každoročně spolek vypisuje Soutěž o Cenu Františka Drašnera, autora devíti knih na témata z regionální historie (Karel Havlíček na Vysočině, Jaroslav Hašek na Vysočině, Jiří Wolker na Vysočině, Čihošťský zázrak, Krvavá lázeň v Kobylím dolu, Ohně na Vysočině, Jak město ke svému

čtvrtému názvu přišlo, Havlíčkobrodský poutník, Partyzánský výsadek Mistr Jan Hus). Soutěž je určena především pro studenty a jejím cílem je (v době všeobecné krize identity!) přilákat mladé lidi k zájmu o regionální historii, bez jejíž znalosti je každá identita na vodě.

Krom toho spolek pořádá každou první sobotu v měsíci spolkový večer s přednáškou, koncertem a podobně. Spolek má v současné době zhruba 30 členů, tahounem je pěti-

členný výbor. Po počátečním jiskření ve vztahu k městu se situace ustavila na zásadě jistého vzájemného respektu.

Zatím posledním počinem Okrašlovacího spolku Budoucnost bylo vydání kompletní sbírky epigramů Karla Havlíčka Borovského. Stalo se tak proto, že v loňském roce jsme realizovali „Cestu epigramů“ – rozmístili jsme po výlohách obchodů 64 epigramů, pěkně vyvedených na červenobílých tabulkách (vzpomeňme: „Moje barvy – červená a bílá, dědictví mé – poctivost a síla“). V této souvislosti jsme zjistili, že Havlíčkovy epigramy je dost obtížné koupit, a když, tak v různě pokrácených výbořech. A kde jinde a kdo jiný by měl znovu ty epigramy kompletně vydat? A tak jsme se do toho pustili – a za výsledek se myslím nemusíme stydět. Epigramy jsou k dostání v HB (knihkupectví, muzeum, galerie), v Havlíčkově Borové a v Praze v pasáži domu U Nováků (Vodičkova-V Jámě, v knihkupectví u Řehoře Samsy). ◀

Jan Schneider

STRAKONICE, TŘEBÍČ, PROSTĚJOV: JAK JSME SE STALI KOLONIÍ

Ilona Švihlíková dostává stále pozvánky na prezentaci knihy a tématu Jak jsme se stali kolonií. V listopadu mimo jiné zavítala do Prostějova, Strakonice a Třebíče.

Téma je aktuální jak vzhledem ke kampani ČMKOS „Konec levné práce“, tak i aktuální studie z Úřadu vlády, která se zabývá podrobně odlivy zisků z ekonomiky a navrhuje také některá opatření.

Autorka využívá možnosti nejen prezentovat téma, ale také se seznámit s místními aktivitami a podmínkami pro rozvoj občanských iniciativ.

Velký zájem o téma, které se odráží např. v 70 účastnících prezentace knihy a debaty ve Strakonici, ukazuje, že hledání cest „jak přestat být kolonií“ je jedním z nejdůležitějších úkolů současnosti. ◀

► **Ilona Švihlíková**

ILONA ŠVIHLÍKOVÁ V MOSTĚ: NĚCO JAKO UNDERGROUND

Jak jsme se stali kolonií“ je název nejen publikace doc. Ilony Švihlíkové, ale také série přednášek, z této knihy vycházejících. Pro ty, kteří ještě neměli příležitost se s hlavními myšlenkami této knihy seznámit, jen ve stručnosti připomínám, že se jedná o politologickou a ekonomickou analýzu období od převratu v roce 1989 do současnosti.

Přednášky jsou koncipovány s důrazem na stávající a prohlubující se problémy vyplývající z chyb polistopadového vývoje a možnostmi jejich řešení v celospolečenském kontextu.

Paní doc. Švihlíkovou jsem doprovázela na dvě přednášky do severočeského Mostu. První z nich se konala na akademické půdě, kde se sešli zájemci jak z řad studentů a pedagogů této instituce, tak i veřejnost, včetně středoškolských studentů. Vzhledem k vysokému počtu a různosti účastníků bych

předpokládala větší angažovanost v následné diskuzi. Měla jsem dojem, že tito mladí lidé zřejmě nemají mnoho příležitostí slyšet jiné než ty „správné“ názory, šířené mainstreamovými médii, a i když paní docentku odměnili velkým potleskem, pro většinu z nich byl tento druh informací zřejmě něčím jako underground.

Druhá přednáška se konala na gymnáziu. Vzhledem k věku posluchačů a typu školy byla odborně o něco méně náročná. Byla komornější – přišli jen studenti a pedagogové, kteří byli již s daným tématem konfrontováni, což umožňovalo o něco zajímavější diskuzi. Poté, co jsem na této misi viděla, slyšela, četla a postřehla v prostorách těch institucí, jsem si po čase zase uvědomila, jak důležité jsou relevantní informace a burcování kritického myšlení. Snad bude lépe... ◀

Libuška Staňková

JAK ČELIT AGROFERTU

V listopadu se v Jihlavě, přesněji na biofarmě v Sasově, uskutečnil seminář pro biozemědělce z celé republiky. Účastníci semináře si prohlédli prasečí farmu, která se orientuje na přeštická prasátka, ale zahrnuje také bioplynovou

stanici, jatka i finální zpracování. Farma se má čím pochlubit – řada jejich produktů získala ocenění „biovýrobek roku“. Farma se snaží udržovat úzké vztahy se svými zákazníky i rozvíjením netradičního obytu, např. využíváním e-shopu či pojízdné prodejny. Zaměstnanci farmy berou lokální ekonomický cyklus vážně a to také přináší výsledky.

Seminář v Sasově se týkal spolupráce zemědělců. Jan Vařeška představil systém tzv.

„kápézetek“, tedy komunitou podporovaného zemědělství. Ilona Švihlíková pohovořila nejen o družstevní tradici, ale především o současném vývoji v družstevní spolupráci. Inspiraci je sice možno hledat od Itálie po Dánsko, ale i u nás existují družstva, jejich minulost a současnost přispívá k rozvoji regionu. Za všechny jmenujme třeba družstvo Konzum Ústí nad Orlicí.

Dobrou zprávou je, že si zemědělci uvědomovali nutnost kooperace tváří v tvář nejen Agrofertu, ale i maloobchodním řetězcům a že se družstva pomalu zbavují svého zdeformovaného image daného minulým režimem. ◀

KE VZNIKU FARMY:

<https://bizfarmazrnykumdarlypublkaefarmimarevydrazasovfite>

PŮJDE TO!

(VÝZVA K ODBORNÉ SPOLUPRÁCI)

Vzhledem k cílům, které naše organizace sleduje např. i naší Inspirovnou, bychom neradi nechali bez povšimnutí myšlenku jednoho z našich příznivců, Ing. Josefa Špačka z Veverské Bitýšky. Ve svém mailu, kterým nás upozorňoval na článek o úspěchu pětileté občanské snahy o zachování SUPŠ sklářské v Kamenickém Šenově, vyjádřil mj. i názor, který svojí aktualností stojí nejen za zamyšlení. S drobnou úpravou zní v podstatě takto:

„Nejvíc mne ničí ten pocit bezmoci. Je hodně lidí, kteří jsou schopni popsat, co je tady špatně. Ale jsou roztroušení. Podle mého nesmělého názoru je třeba tyto lidi sjednotit, zorganizovat a dát jim tak možnost působit na to, aby konečně ti, kteří tady vládou, začali něco dělat pro tento národ.“

Autor jím poukazuje na potřebu přeměnit dosud nevyužívanou občanskou „vědoucnost“ odborně fundovaných spoluobčanů na organizovanou „mohoucnost“.

Vzhledem ke stále stoupající naléhavosti této potřeby je pochopitelné, že námět vyvolává spolu s otázkami i mnohé pozitivní představy a úvahy o možnostech řešení. Lze totiž právem soudit, že pokud by se podařilo v širším, zejména celospolečenském měřítku tento cenný, ale přitom dosavadními „mohoucími“ subjekty až na výjimky stále opomíjený kapitál na vhodném hodnotově-ideovém principu zorganizovat, mohl by tento „předvoj“ pomoci aktivizovat i ostatní podobně smýšlející občany a spolu s nimi se prostřednictvím věcně a kvalitativně strukturované občanské participace podílet na společenské obrodě: Od objektivizace a šíření ob-

čanského poznávání „uvnitř“ k občanské emancipaci v podobě funkční, i „navenek“ působící organizace, k objektivizaci poznání mediálního, „expertního“ s uvozovkami i bez nich, až k praxi co možná systematického překonávání všech forem odcizení.

Ani našemu sdružení nejsou podobné názory a úvahy cizí. Třebaže jsme si vědomi i jejich možného amatérského zjednodušení, jsme si jisti oprávněností i aktuálností jejich východiska – přesvědčením o reálném významu občanské vědoucnosti a potřebě jejího co možná systémového uplatňování – a v zásadě proto věříme i obecně naznačeným cílům i cestám k jejich dosažení. Za uvedený podnět jsme proto jeho autorovi velmi vděční a rádi bychom na něj co možná pozitivně reagovali.

Jsmo si ale také vědomi, že působnost našeho malého sdružení je prakticky omezená

na okruh vlastních členů, příznivců a případně i jejich přátel. Proto i při zvažování možností, jak nejlépe podnět v našich podmínkách využít, by pro nás měla zásada „Mysli globálně, jednej lokálně“ platit vlastně dvojnásobně.

► SUPŠ sklářská v Kamenickém Šenově

I s přihlédnutím k tomu považujeme proto za nutné ponechat nejprve stranou obecné úvahy a diskuse, experimentovat metodou „průzkumu bojem“ a z praktických důvodů soustředit pozornost především na jediný úkol: Vyhledat v širším okruhu naší působnos-

ti ty z občanů, kteří se zabývají řešením nějakého konkrétního problému z kterékoli oblasti naší neveselé reality a setkali se přitom v souvisejícím kritickém i pozitivním poznávání např. se zajímavými výsledky, úspě-

z řad našich členů z těžké oborů i zájemci o spolupráci další. Mezi sebou by pak komunikovali nejprve problémy vlastní, poté i další problémy oboru, získávali další zájemce, výsledky, ale i problémy případně publikovali ve Zpravodaji, apod.

Lze soudit, že v případě takového vývoje bychom tak dosahovali zároveň dvojího úspěchu.

Jednak úspěchu věcného, kdy by účastníci participativní „mobilizací kolektivního rozumu“

společně řešili své konkrétní oborové problémy.

Dosáhli bychom ale také konkrétního úspěchu občansko-politického, z hlediska naznačených sledovaných obrodných cílů a cest: Tím, že by se tak přiroze-

OBRACÍME SE NA ČTENÁŘE, ZDA BY BYLI OCHOTNI NAVÁZAT S AZ SPOLUPRÁCI

chy, nebo naopak se dostali do slepé uličky, apod. a považovali by tak za vhodné i účelné se s námi, případně i dalšími o získané poznatky podělit.

Z hlediska našeho záměru by postačovalo, aby se nám na základě v tomto smyslu formulované jednoduché výzvy přihlásili i třeba jen tři „odvážlivci“ se svými problémy z různých oborů. My bychom s nimi poté vykomunikovali některé základní podrobnosti a zveřejnili ve Zpravodaji nebo na webu jako nabídku ke spolupráci.

Předpokládáme, že by se na základě těchto nabídek pak hlásili

nou cestou, iniciativou „zdola“, vytvářely pro dané obory alespoň zárodky občansko-poradních odborných komisí, s působností nejprve „dovnitř“ oboru, později, s připomínkami, požadavky a potřebami vůči nejrůznějším orgánům i „navenek“.

Dalšími předpokládanými kroky AZ by v případě i dílčího úspěchu první fáze tohoto spíše „drsného“ experimentu byla snaha tyto postupy rozšířit na příbuzné organizace a poté postupovat již ve společné dohodě s nimi.

Obracíme se proto na naše čtenáře s prosbou o zvážení, zda by oni sami, nebo jejich přátelé nebyli ochotni ve shora uvedených souvislostech i s takto naznačenou perspektivou předběžně navázat podobnou oboustrannou spolupráci.

V kladném případě bychom uvítali stručnou informaci např. mailem na adresy:

- ▶ info@alternativazdola.cz
- ▶ zpravodaj-az@seznam.cz

– s udáním jména, kontaktů, včetně telefonního čísla, ale pře-

devším s uvažovaným oborem, oblastí, či problémem ke konkrétní spolupráci. Na ni bychom potom navázali bližší informativní domluvou.

Jak bylo naznačeno, po zpřesňující domluvě bychom pak tyto úda-

zpravodaj-az@seznam.cz

info@alternativazdola.cz

je zveřejnili (s odkazem na tuto výzvu) buďto na našem webu, nebo podle okolností později v příštím Zpravodaji, s příslušnými pokyny pro další zájemce o takto iniciovanou oborovou spolupráci.

Předpokládáme také, že soubornou informaci o dalších osudech této výzvy zveřejníme rovněž ve Zpravodaji.

Ale pouze za předpokladu, že bude o čem psát! ◀

S poděkováním za pochopení i aktivní přístup a s přáním společného úspěchu při rozvíjení této inovace

vedení AZ a redakce Zpravodaje

PODAŘÍ SE ASPOŇ LEGISLATIVNÍ ŘEŠENÍ SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ?

Návrh zákona o sociálním bydlení se už blíží podobě, která by mohla být předmětem jednání vlády a následně Parlamentu. Jak v Platformě pro sociální bydlení, které je Alternativa Zdola kolektivním členem, a která protlačení zákona důsledně prosazuje, tak i na jiných fórech stále probíhá diskuse o řadě dílčích věcí. V Platformě ale vládne názor, že zákon, pokud by neobsahoval nějaké zásadní chyby, by byl přínosem pro mnoho lidí v bytové nouzi, mohl by být upraven na základě v praxi získaných zkušeností a byl by také splněním jednoho bodu ze sociální oblasti z programového prohlášení vlády Bohuslava Sobotky. Konec jejího funkčního období už není tak daleko, a vyvstává proto oprávněná obava, že by se v něm legislativní proces nemusel stihnout. Neřešení problému už mnoho let je ostudou i předchozích vlád.

Platforma pro sociální bydlení se proto rozhodla spustit kampaň za přijetí zákona. Měla by obsahovat happening na jejím začátku, video-spoty, na kterých promluví lidé v bytové nouzi, připravují se webové a facebookové stránky, kde budou publikovány zprávy o různorodých příbězích rodin i jednotlivců z cílových skupin, a především odborné argumenty k přijetí zákona. Stránky také poslouží k seznámení s aktualitami, historií zákona a se závazky politických stran a nabídnou prostor k vyjádření podpory pro přijetí zákona občanům, osobnostem veřejného života, organizacím a odborníkům.

Platforma pro sociální bydlení

Zájemci o aktivní účast v kampani jsou samozřejmě vítáni. Například organizováním místních akcí, návrhy na formulaci otázek pro chystaný průzkum veřejného mínění, zasláním fotografií, které by mohly být součástí výstavy k tématu, příběhů nebo námětů na ně. Možná je i finanční podpora zasláná na transparentní účet Platformy **2200770607 / 2010** – do poznámky uvést účel platby „Kampaň 2016“ a své jméno, případně jméno organizace.

Cílem je, aby co nejvíce lidí dalo najevo, že přijetí zákona podporujeme společně. Aby se seznam podporovatelů na stránkách kampaně rozšiřoval. Do tohoto seznamu bude možné uvést i krátké stanovisko nebo hypertextový odkaz například na obsáhlejší text na jiných stránkách. Platformu ovšem zajímají i jiné připomínky k problému a k návrhu zákona. Vše prostřednictvím e-mailu **platforma@socialnibydeni.org**.

Legislativní řešení je dílčí krok k tomu, aby bylo pro každého naplněno právo na obydlí. Zatím není učiněn. S nastupující zimou je problém nebydlících a špatně nebo nejistě bydlících připomínán s větší naléhavostí. Často jde i o život. V 21. století ve středu bohaté Evropy! Važme si těch, institucí i jednotlivců, kteří pomáhají potřebným vyřešit jejich problém se střechou nad hlavou. Podpořme je, pomozme jim! ◀

Václav Exner

VIZ TAKÉ:

www.socialnibydeni.org

ZAMĚSTNANECKÉ VLASTNICTVÍ: JAK TO DĚLÁ ARUP

V Praze proběhl kulatý stůl odborníků z několika ministerstev na téma výhod zaměstnaneckého vlastnictví společností. Může to být jedna z cest, jak zmírnit odliv zisků ze země. České odborníky inspiroval britský host, stratég společnosti Arup Group a britské Asociace zaměstnaneckého vlastnictví Alden Whittaker-Brown.

Britské konzervativní vlády podporují zaměstnanecké

vlastnictví. To u nás nezní úplně samozřejmě. Zatímco ony samy to vnímají jako vhodný způsob posilování střední třídy, čeští znalci evropských hodnot by je možná varovali, že jde o nebezpečnou komunistickou úchylku. Pokud ovšem nejsou úchylní ti, kdo v tom tu úchylku vidí. V každém případě máme s touto jinde běžnou věcí docela problém.

Byl to především ideologický amok, co způsobilo, že tvůrci

české transformace odmítli zaměstnanecké vlastnictví třeba formou ESOP (zaměstnanecká spoluúčást formou zvýhodněného odkupu akcií). Narušovalo to představu „trhu bez přívlastků“ (ale kuponová zbesilost zřejmě ne). Dnes bychom řekli, že to narušovalo představu dřevního kapitalismu z 19. století, představu ještě primitivnější, než byl neoliberalní kapitalismus hlavního proudu (mainstream).

SETKÁNÍ S A. WHITTAKEREM

Jednu výhodu to však mělo. U nás to zkrachovalo mnohem dříve než jinde, takže když nastala roku 2008 ve světě bankovní krize, my ji už měli dávno za sebou. A nebýt šílených nápadů škrtičů Kalouska a Drábka, prošli jsme to celkem bez úhony. Ale s demokratizací práce to u nás nadále drhlo. Teprve před dvěma lety podnikla průlom skupina odborníků na úřadu vlády, která má na starosti udržitelný rozvoj a pozvala do Prahy zástupce španělského (či spíše Baskického) lídra v oboru

družstevnictví Mondragon.

Nenápadná dáma, která stála v pozadí celé akce a mohla jí nejlépe pomoci, protože v Baskicku v té době žila, Jana Maussen, už pak v Praze zůstala a začala se tématu věnovat, nyní na ministerstvu práce a sociálních věcí. Teprve když jsem ji nedávno potkal, ukázalo se, že se dobře známe z mých časů v Ekonomu. Předtím totiž chvíli vedla českou Komisi pro cenné papíry a jmenovala se Pospíšilová.

Teď přivedla do Prahy reprezentanta britského pojetí zaměstnaneckého spoluvlastnictví, стратега společnosti Arup Group a také celé britské Asociace zaměstnaneckého vlastnictví, kterým je Alden Whittaker-Brown. V poděli večer se sešel se skupinou zástupců nevládních organizací, které mají o téma zájem (tam jsem byl za Alternativu Zdola) a druhý den vystoupil na kulatém stole hlavně s profesionály, které sezvala ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová (tam za nás byla docentka Ilo-

na Švihlíková). Akci pomohla zorganizovat německá sociálně demokratická nadace Friedrich-Ebert-Stiftung (FES).

Pokusím se tedy shrnout, co jsem se dozvěděl na tom prvním setkání i z dalších zdrojů, které se tomuto modelu ekonomické demokracie věnují. Arup přitom patří mezi průkopníky takového pojetí, které vedle ekonomických výhod sleduje i hluboce humanistické cíle.

TUČŇÁK VE ZNAKU FIRMY

Proč zrovna Arup zvolil novátorské uspořádání společnosti? Protože je novátorský se vším všudy. Je to poradenská společnost, pracují v ní tedy hlavně projektanti, konstruktéři a konzultanti. Založil ji Ove Arup roku 1946 a vložil do ní svůj nápad z roku 1930, vyjádřený USP (jedinečný prodejní argument, nejstručnější vyjádření nabídky firmy) Totální design, totální architektura.

Jinými slovy – řeší všechno. Staví-li školu nebo velké prodejní centrum, nepřistupuje k němu tak, že nejprve se toho ujme jedna disciplína, a ta pak odevzdá výsledek té navazující, takže se dům postaví, na-

hodí se fasáda, a teprve pak nastoupí inženýři s vnitřním zařízením. Místo toho od prvního dne se shromáždí všechny odbornosti v jedné místnosti a společně pak tvoří a spolupracují. Takže se nestane, že si ně-

kdo dodatečně vzpomene, kde se mají do zdi vrtat díry. Nabízí projekt zcela jiné kvality.

Tučňák ve znaku firmy připomíná rok 1936, kdy se po architektech Arup požadovalo nemožné – postavit pavilon tučňáků v té části zoo, kde to bylo prostorově téměř vyloučené. Když tu dnes tučňáci tapou po elegantních spirálových chodnících nad ledovcově bílou vanou, vidíme zároveň doklad prvního revolučního použití předpjatého betonu, který skončil na seznamu britského kulturního dědictví.

Známější je budova opery v Sydney se střechou jak plach-

ty korábu, projekt Arup z roku 1973. Také pro tento projekt bylo charakteristické, že je prakticky nerealizovatelný – proto se do něj nepustil nikdo jiný. Podobně známé hnízdo hlavního olympijského stadionu v Pekingu.

16 TISÍC PROJEKTŮ ROČNĚ

Zaměstnanecké vlastnictví vzniklo roku 1977 tím způsobem, že stávající partneři se vzdali svého obrovského bohatství a vložili veškerý majetek do svěreneckého trustu. Zaměstnanci pak dostali podíly v tomto trustu. Nikdo nic neplatil, vše bylo zdarma. Pro zaměstnance to byl naprosto bezbolestný přechod. Pro zakladatele zase způsob, jak firmě zajistit budoucnost. A tento předpoklad se potvrdil, následovalo období vytrvalého růstu.

V současné době společnost dělá 16 tisíc projektů ročně. Působila už ve 138 zemích, prakticky po celém světě. Práce 13 750 zaměstnanců pro 6500 klientů přináší roční tržby na úrovni 1,5 miliar-

dy liber. Arup Group je tak třetí největší britskou společností se zaměstnaneckým vlastnictvím. První je maloobchodní řetězec John Lewis Partnership s téměř 90 tisíc zaměstnanci, druhou stavební a developerská Mott McDonald Group s 15 tisíc zaměstnanci.

Arup tedy pro zaměstnance zvolil – podobně jako John Lewis Partnership – nepřímé vlastnictví, přes akcie trustu, které byly darovány zaměstnancům. Jiné společnosti daly přednost přímému vlastnictví, kdy zaměstnanci mají akcie samotné společnosti, nebo nějakou směs obou metod (hybrid). Mnohou

**ARUP JE TŘETÍ NEJVĚTŠÍ
BRITSKOU FIRMOU
VLASTNĚNOU ZAMĚSTNANCI**

je také dostávat postupně, případně za nějakou cenu. Nebo něco zadarmo, něco odkupem, takže i zaměstnanec jde „s kůží na trh“.

Všichni zaměstnanci Arup jsou členy společnosti hned od prvního dne po svém příchodu. Tím se Arup liší od jiných společností, kde se na členství čeká obvykle rok, ale jsou i delší lhůty. Při odchodu z firmy pracovník své členství zase ztrácí, není trvalé.

Podnik roste organicky, nevyhledává fúze, nepůjčuje si peníze. Nejsou tu ani žádní vnější akcionáři. V loňském roce měl

téměř 10 procentní ziskovou marži, ale s příjmy zachází velice konzervativně. Na účtech má v přepočtu asi 5 miliard korun rezerv jako záruku nezávislosti podniku. Je v něm tedy velká skrytá hodnota, a to drží lidi ve společnosti.

Ale nejen to. Základním mottem podniku je: Děláme svět lepším. Společnost, která je vlastněna zaměstnanci, není nucena vykazovat okamžitý zisk. To umožňuje zaměřit aktivity na delší časový horizont, a také víc se věnovat činnostem, které odpovídají společensky odpovědné firmě.

Je to rodinná firma se 13 750

členy. Řídí se stanovami z roku 1940, kde hned na prvním řádku najdeme požadavek, aby byli zaměstnanci šťastni. Vychází ze zkušenosti, že pokud jsou šťastni zaměstnanci, budou šťastni i zákazníci, a budou se vracet.

Být členem neznamená jen nárok na podíl ze zisku, ale nabízí to také možnost ovlivňovat chod a budoucnost podniku.

Zaměstnanci mají právo 4× ročně interpelovat nejvyšší vedení. Arup má svoji univerzitu, svůj vlastní výzkum, a taky třeba oddělení pro strategii firmy a perspektivy zaměstnanců. Zajímavý je inovační fond, do kterého se může zaměstnanec přihlásit a získat podporu pro realizaci nějaké své myšlenky. Přicházejí do něj stovky žádostí ročně.

KULATÝ STŮL

Pravidla pro dělbu zisku ve společnosti ARUP jsou dost komplikovaná. Členství jen rozděleno do devíti tříd. První třída je vyhrazena pro nové zaměstnance, devátou třídu má gene-

rální ředitel. První třída vlastní jednu akcii na zaměstnance. V 6. třídě, kde jsou vyšší vedoucí pracovníci, je to 200 akcií na jednoho. Generální ředitel je, jak už jsme řekli, v 9. třídě a má 500 akcií. Letos bylo do první třídy přiděleno 16 % rozdělovaného zisku. K rozdělení bývá obvykle alokováno celkem 40 procent čistého zisku Arup.

Něco z toho zaznělo i při kulatém stole druhý den, jak jsem se dozvěděl ze zápisu Ilony Švihlíkové.

Arup sice spojuje zaměstnanecké vlastnictví s velkou dávkou ekonomické demokracie, ale Whittaker upozornil, že tento typ firem není totéž co družstvo, takže demokracie tu není povinná. Přesto mívá rovnější rozdělování zisku a je tam více slyšet i hlas zaměstnanců.

Podíl spoluvlastnického přístupu roste také v důsledku sílícího pocitu, že kapitalistický mainstream je hluboce chybný. Nefunguje. Nelze se smířit s faktem, že 87 nejbohatších rodin vlastní polovinu světa.

Členské firmy ve střešové organizaci Employee ownership association tak vykazují jak velkou spokojenost zaměstnanců, tak i řadu zajímavých ekonomických ukazatelů. Mezi ně patří především rychlý nárůst tohoto sektoru v počtu firem (o 3% ročně) i v tržbách (10% ročně). Segment však zatím tvoří jen 2% britského HDP.

Zároveň připomněl i fakt, potvrzený rozsáhlým výzkumem Evropského parlamentu, že ekonomické struktury, na nichž silněji participují zaměstnanci, mají velkou odolnost vůči krizím. Ukazuje se, že skutečnou

**TENTO TYP FIREM NENÍ
DRUŽSTVO, DEMOKRACIE
ZDE NENÍ POVINNÁ**

hodnotou firmy nejsou akcionáři, ale zaměstnanci.

Britská Asociace společností vlastněných zaměstnanci má 400 členů. Řeší řadu otevřených otázek. Například je tu otázka přechodu práv na konci

pracovního života. Mají být akcie umístěny na volném trhu? Aby nás pak někdo prodal?

ČÍLEM NENÍ JEN MAXIMALIZACE ZISKU

Whittaker pak shrnul hlavní výhody trustu, přes nějž firmu vlastní zaměstnanci. Každý zaměstnanec má z takového uspořádání prospěch a firma nemá žádné externí vlastníky, takže je nezávislá. Musí mít samozřejmě finanční rezervu, ale nelze ji koupit, ani ji prodat, což znamená, že může uvažovat dlouhodobě, nikoliv rámci jednoho čtvrtletí.

Nejen z Velké Británie je patrné, že firmy se zaměstnancovou participací se nalézají ve všech možných sektorech. Jsou rozšířené jak mezi odbornými profesionály, právníky, či architekty, ale také v maloobchodě, stavebnictví či zemědělství. Whittaker potvrdil, že právě tato participace zaměstnanců přispívá k zadržování zisků ve firmě, v nemožnosti jejich odlivu do zahraničí a tak povzbuzuje domácí kupní sílu.

Už zakladatel Ove Arup v památné výroční zprávě z roku 1970 zdůraznil, že cílem firmy

► Theresa Mayová

nemůže být jen maximalizace zisku, ale také sociální užitečnost. Stačí „rozumné zisky“, které umožňují dobře ocenit zaměstnance, což se pak projevuje také ve velmi nízké fluktuaci pracovníků.

Uvedl příklad rozdělení zisku ve firmě Arup. První procento jde na charitativní projekty, zhruba třetina pak do rezervy, která představuje významnou ochranu nezávislosti, a další třetina na inovace, aby si firma zachovala konkurenceschopnost (investice do budoucnosti). Poslední část se rozděluje zaměstnancům, což pro ně představuje velkou motivaci.

Závěrečná část jeho vystou-

pení patřila souhrnu podpory konzervativních vlád. O systematickosti přístupu svědčí fakt, že po vládní zprávě Nutall Review z roku 2012, která hledala překážky, jež je třeba odstranit, byla sepsána následná zpráva, jak to postupuje.

ODKAZ NA ZPRÁVU:

http://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/234382/234382.pdf

V současnosti existuje speciální agentura spolupracující s vládou, která např. šíří informace mezi účetními a právníky, jak při předání firmě zaměstnancům postupovat. Dokonce i řada firem z veřejného sektoru se mění na tuto formu (spin-

-out).

Pozoruhodné je, že poslední vlády konzervativců přišly s podporou zaměstnaneckého vlastnictví a sociálnějším pojetí kapitalismu, a to jak ta předchozí Davida Camerona, tak i ta současná premiérky Theresy Mayové. Ta při svém nástupu dokonce přednesla plán posílení účasti zaměstnanců v orgánech firmy, aby ji nerepresentovali jen vysocí manažeři. Pravda však je, že premiérka mezitím z tohoto programového cíle dost ustoupila.

Nicméně existují rozsáhlá daňová zvýhodnění. Např. zcela odpadá daň z kapitálových výnosů při převodu firmy do rukou zaměstnanců. Existují i další pobídky pro rozšíření této formy. Podle tu motivační (SIP) nepodléhá zdanění výnos zaměstnaneckých akcií až do 3600 liber ročně, podle další (EOT) jsou snížené daňové sazby v pásmech do 1000 a 3600 liber výnosu.

Prezentace Alda Whittakera vzbudila velký zájem a ukázala, že v současném prostředí plném závažných eko-

nomických problémů otázka získává zaměstnanecká participace popularitu, a to bez ohledu na ideologické zaměření vlád. ◀

Zbyněk Fiala

ODKAZ:

<http://alternativazdola.cz/liferay/zamestnanecka-participace>

TOMÁŠ TOŽIČKA DODÁVÁ:

Během diskuze se ukázalo, že musíme zapracovat na vyjasnění terminologie a v návaznosti na to si znova a jasněji vymezit strategii prosazování zaměstnanecké participace. Je jasné, že k tomuto tématu již značně přispěli KPLS, AZ či Katedra environmentálních studií na FSS v Brně, ale nějaký ucelenější materiál by se hodil. Vzhledem k tomu, že téma kulatého stolu byla zaměstnanecká participace, pak se musíme soustředit především na modely „zaměstnanci vlastněných společností“ či „akciových společností vlastněných zaměstnanců“. Další možností je participace zaměstnanců na řízení, aniž by byli většinovými vlastníky. Máme tedy participaci majetkovou a rozhodovací, přičemž ne vždy se musí krýt.

Družstevnictví lze vnímat jako participaci zaměstnanců jen v části případů, často se jedná o družstva zaměstnavatelů či spotřebitelů, přičemž participace zaměstnanců ve firmách družstevníků není pravidlem.

Podobně je to s tzv. sociálními podniky, které primárně slouží k podpoře regionu či komunity, v jejímž rámci působí. Ani zde není participace podmínkou.

Nicméně se účastníci shodli na to, že je třeba využívat právě připravovaných zákonů k tomu, aby do nich byly zapracovány vhodné pobídky k zaměstnanecké participaci.

Jedním z nejzajímavějších momentů pro mě bylo, když se rezervovaný Alde rozohnil nad nespravedlnost a hrabivost a zastával se světa práce. Jak je možné, že 80 lidí vlastní polovinu bohatství naší planety? Ptal se a hned si odpověděl. Je to proto, že parazitují na práci jiných. V Čechách nezvyklá podiváná, když bohatý a úspěšný spolumajitel prosperující firmy mluví o poctivých pracovních podmínkách a spravedlivé odměně za práci. ◀

Tomáš Tožička

Svoje připomínky, názory, komentáře, prosím pošlete na tuto e-mailovou adresu:

zpravodaj-az@seznam.cz

Zpravodaj AZ
(listopad 2016)

Odpovědný
redaktor
Karel Růžička

Grafický design a sazba
Michal Černý

Korektury
Suzana Exnerová

Do tohoto čísla
přispěli:

Karel Růžička, Ilona Švihlíková, Josef Smrčka, Václav Exner, Libuše Staňková, Jiří Guth, Zbyněk Fiala, Jan Schneider, Tomáš Tožička

Zdroj fotografií
www.freeimages.com

KONTAKTY

Web:	www.alternativazdola.cz
E-mail:	info@alternativazdola.cz
Facebook:	www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube:	kanál AlternativaZdola
Zpravodaj:	zpravodaj-az@seznam.cz